

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Forma sentiendi eum, qui abiuravit vt suspectus vehementer.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

ante ex parte Episcopi, & Inquisitoris, vel eorū
 iterius, per omnes ecclesias illius ciuitatis, vel lo-
 ci, in quo henda est abiuratio antedicta, populo
 publicè indicatur, quod tali die, & in tali eccle-
 sia, Inquisitor de fide sermonem debet facere ge-
 neralem: & quod non erit sermo in illa ciuitate,
 vel loco, nisi ibi; & sic quod veniant, & habebūt
 indulgentiam consuetam. Et eadem die Inquisi-
 tor notificabit ad conuentus religiosorum, quod
 tali die non erit sermo in illo loco nisi suus. In-
 terim Inquisitor sit diligens ad componendum
 sermonem suum, formando secundum materiā,
 de qua agitur, informando populum de veritate
 fidei catholice, contra illam hæresim, quam de-
 latus ille habebit iurare, & ad formandum abiur-
 rationem, & sententiam cum episcopo, vel vica-
 rio ipsius, illius ciuitatis, vel loci: & etiam vt die
 præcedenti abiurationem, de sero ordinet, quod
 ponatur in medio in ecclesia vna sedes alta, in
 qua abiurandus ponatur.

Adueniente autem die Dominica ad abiura-
 tionem faciendam, & ad audiendam sententiā,
 seu penitentiam abiurando imponendam, In-
 quisitor sermonem faciet generalem, quo facto,
 legantur publicè per notarium, vel aliquem Fra-
 trem, vel clericum, ea de quibus ipse abiurandus
 est conuictus, & alia, ex quibus habitus est sus-
 pectus de hæresi vehementer: post dicitur sibi per
 Inquisitorem: Ecce a quod ex hic recitatis tu es
 nobis suspectus de tali hæresi vehementer; qua-
 re oportet quod tu purges te, & ab iure hæresim
 supradictam: & tunc ponetur coram abiurando
 liber Euangeliorum, & ipse ponet manus super
 illum: & si scit legere competenter, tradetur sibi
 sequens abiuratio in scriptis, & leger coram om-
 ni populo. Si autem nesciat legere competenter,
 notarius, vel aliquis religiosus, seu clericus, leget
 ea spatiosè, & abiurandus respondebit alta vo-
 ce, & intelligibili per hunc modum. Nam nota-
 rius, seu religiosus dicit sic: Ego talis de tali lo-
 co, & ipse respondebit per eadem verba: & ille,
 in iudicio constitutus; & iste respondebit per ea-
 dem verba semper in vulgari, & sic quousq; ab-
 iuratio sit finita, & abiurabit per formam teno-
 ris sequentis.

**Forma^b abiurandi hæresim, quando de-
 latus est suspectus vehementer.**

EGo talis de tali loco, talis diocesis, in iudicio
 personaliter constitutus coram vobis vene-
 randis dominis Episcopo talis ciuitatis, & fratre
 tali, Inquisitore hæreticæ prauitatis, in terris di-
 ctioni talis domini subiectis, sacrosanctis Euange-
 lijs positus coram me, & proprijs manibus per
 me tactis, iuro me credere corde, & profiteor ore
 illam sanctam fidem catholicam, & Apostolicā,
 quam sacrosancta Romana Ecclesia docet, pro-
 fiteor, predicatq; tenet. Item iuro me crede-
 re corde, & profiteor ore quod, &c. *Explicetur ar-
 ticulus catholicus contrarius illi hæresi, de qua vehe-
 menter est suspectus, vt verbi gratia, si est suspectus*

A de processione Spiritus sancti a Patre, et Filio; dice-
 tur sic. Iuro me credere corde, & profiteor ore, qd
 Spiritus sanctus procedit ꝑ a patre, & Filio, &
 æqualiter tanquā ab uno principio, & nō a duo-
 bus: & post abiuret hæresim contrariam sic: Et con-
 sequenter abiuro, abnego, & reuoco illam hære-
 sim, quæ falso, & mendaciter affirmat, quod Spi-
 ritus sanctus nō procedit a Patre, & Filio simul,
 tanquā ab vno principio, sed a duobus. Item iuro,
 quod nunquam prædictæ hæresi credidi, neque
 nunc credo, nec credam, nec illi adhasi, nec ad-
 hæreo de præsentibus, nec adhasere intendo, nec do-
 cui, nec docere intendo, nec docebo. Item iure,
 & promitto, qd talia, & talia, exprimat, propter
 quæ habetis me suspectum de huiusmodi hæresi
 vehementer, nunquam faciam, nec operam vt
 fiant, dabo. Quod si aliquid de prædictis fecero
 in futurum (quod Deus auertat), pennis de iure re-
 lapsus debitis, prom pto animo me submitto, pa-
 ratus subire omnem penitentiam, quam pro his
 quæ feci, & dixi propter quæ habetis me sus-
 pectum de dicta hæresi vehementer, decreueritis
 mihi iniungere; & illam iuro, & promitto pro vi-
 ribus adimplere, & nullatenus contraire: sic me
 Deus adiuuet, & hæc Evangelia sacrosancta.

B Prædicta autem abiuratio fiat in vulgari, ut
 ab omnibus capiatur, nisi fieret solummodo co-
 ram personis ecclesiasticis, qui linguam latinam
 intelligerent competenter. Si autem abiurau-
 rit secretè, scilicet in palatio Episcopi, vel in ca-
 pitulo fratrum, vel Camera Episcopi, vel Inqui-
 sitoris quando scilicet factum non est publicū;
 modo consimili abiurabit.

C Facta autem prædicta abiuratione, Inquisitor
 poterit dicere ei, qui abiurauit, talia verba ibi pu-
 blicè, vel similia in effectu: Fili, tu suspensionem,
 quam de te, & merito habebamus, purgasti per
 abiurationem, quā fecisti; volo tamen te redde-
 re cautionem: Cautus tibi deinceps quō ages: nā
 si de cætero talia agas vel dicas, propter quæ pro-
 betur, quod incidetis in futurum in hæresim
 abiuratam, sine misericordia pœna relapsus debi-
 ta punieris, & vt relapsus traderis brachio sæcu-
 lari, vltimo supplicio feriendus: quare super om-
 nia elonges te a consortio hominum, vita, & mo-
 ribus ab alijs communiter dissidentium, ne te fa-
 ciant recidere in relapsum.

Sit cautus notarius, qd ponat in actis, quō talis
 abiuratio facta est per talem, vt per suspectū de
 hæresi vehementer, & non solum leuiter, ad hoc
 vt si relabatur, sciatur qualiter puniretur: ꝑ quia
 pœna relapsus debita. Quibus peractis feretur sen-
 tentia, seu penitentia in hunc modum.

**Forma sententiandi eum, qui abiurauit
 vt suspectus vehementer.**

NOs N. Episcopus talis ciuitatis, & Frater N. 170
 Inquisitori hæreticæ prauitatis in terris ta-
 lis domini ditioni subiectis, a sancta sede Aposto-
 lica specialiter delegatus.

ATTENDENTES quod tu talis, de tali lo-
 co, & talis diocesis, talia, & talia commisisti,
 dicant

† Capit. r. de
 sum. Trin. &
 fide cath. li. 6

169
 Abiuratio
 fiat in vulgari,
 & quando
 possit fieri a-
 liter.

Admonicio
 facienda ab
 Inquisitore
 post abiura-
 tionem.

† Al. puniri
 debeat.

dicatur illa, vt ex processu meritis diligenter discussis legitime nobis constat, propter quæ, & merito habentes te suspectum vehementer de tali hæretica prauitate, illam vt taliter suspectum te fecimus abiurare, de magno consilio in iure peritorum, iustitia suadente: verum vt effectaris cautior in futurum, & ne reddaris procliuor ad con similia peragenda, & ne crimina remaneant impunita, & vt sis cæteris delinquentibus in exemplum, de multorum magnorum in iure peritorum ac et in sacra Theologia magistrorum, seu doctorum, in & super his habito maturo consilio, pariter & digesto, habentes præ oculis solum Deum ac sanctæ fidei Catholicæ, & Apostolicæ veritatem, sacrosanctis Euangelij positus coram nobis vt de vultu Dei iudicium nostrum prodeat; & nostri oculi videant æquitatem: Sedentesq; tribunali more iudicum iudicantium, te talē hic in nostra præsentia personaliter constitutum, forma, qua sequitur condemnamus, seu potius penitentiam, videlicet, ne deinceps talia, vel talia facere, vel dicere præsumas.

Ponatur illa, que conuincitur commississe, propter que fuit suspectus habitus de prædicta heresi vehementer, & non illa, propter que si committeret, incidere leuiter in relapsum, sed alia sibi imponatur prout negotij varietas exposulat, & requirit; vt pote, quod nunquam scienter habeat tales libros, vel ne eos, quos sciuerit abiurasse; & receptet, & similia. Lata fuit hæc sententia, &c.

¶ Al. qualitas

¶ Al. hæreticos.

141

Qua sententia sic lata pariter & perfecta, Inquisitor poterit facere tria. Primum est, quod reducat penitentiam ad certa puncta, & penitentiato exponat illa vt cautior reddatur, informando eum, qd obseruet penitentiam sibi iniuncta, alias incidere in relapsum, & posset impitens merito iudicari. Secundum est, quod cõferat indulgentiam xl. vel xx. dierum, iuxta priuilegiū, Præcunctis. ¶ omnibus, & singulis, qui sermone tuo, vel abiurationi prædictis interfuerunt. Tertium quod exponat populo, quod omnes, qui præstiterunt consilium, auxilium, vel fauorem, quod prædictus talis abiurauerit hæreticam prauitatem, vt pote, qui eum denunciarunt, de posuerunt, consilio interfuerunt, abiurationem, vel sententiã legerunt, habent tres annos de indulgentia; concludendo, & monendo populum, quod quicūq; sciuerit aliquem hæreticum, vel de hæresi suspectum, seu diffamatum, debet Episcopo, vel eidē Inquisitori, seu eorum vicarijs intumare, & habebunt etiam tres annos de indulgentia, iuxta priuilegiū allegatum, & ultra hoc præmium in cælis in æternum.

¶ H. beatus su
12a pag. 131

172

Penitentia
spectorum
de hæresi.

Attendendum est autem, quod suspecti de heresi, & non deprehensi, siue sint suspecti vehementer siue leuiter, non debent perpetuo immurari, nec perpetuo incarcerationi, quia hæc est pœna illorum, qui fuerunt hæretici, & post penitentiam, vt patet in c. Excommunicamus, 3. de heret. & in c. Quoniam, de heret. lib. 6. Sed possunt propter illa, qua commiserunt, ex quibus habitus sunt suspecti, ad certum tēpus incarcerationi, seu carceri mancipari, & postmodum, prout videbitur, dispensa-

ari, iuxta c. Vt commissi, de heret. lib. 6. Nec huiusmodi suspecti sunt crucibus consignandi. Næcruces sunt insignia hæretici penitentis: suspecti autem non fuerunt hæretici habitus, quare non sunt consignandi; potest tamen eis imponi, quod sit certis diebus solemnibus in valus talium ecclesiarum, vel circa altare dum Missarum solemnior celebrantur, habentes in manibus cereum ardētem tanti ponderis; vel quod vadant ad talem peregrinationem, & similia, prout negotij qualitas expetit, & requirit.

COMMENT. XLI.

Endem hunc modum paucis mutatis præstribunt Tabiensis in summa, verbo, Inquisitor. §. 16. & Iacobus Sprengelius in mallo maleficarum, 3. par. q. 24. & Locatus in fine operis iudicialis, tit. De forma sententiæ contra vehementer suspectum de heresi. Syluester de virgibus, li. 3. c. 4. puncto 7. nonnulla Zanchinus tract. de heret. cap. 41. & Repertorium Inquisitorum verbo, sententiæ. §. alia sententiæ. vers. quia nobis constat, & alij quos libens omitto. & circa hunc modum nulla serè occurrit difficultas, quam non abunde explicauerimus supra in modo quarto finiendi processum.

Hoc tamen loco illud occurrit declarandū, quod in præcitato commentario consulto omiserā ob prolixitatem: An scilicet prius debeat fieri abiuratio, deinde vero pronuciari sententiæ, an è conuerso? & Emericus, vt series eius indicat, in his modis semper abiurationem præfert sententiæ: neq; absq; ratione. cum enim sententiæ supponat processum cõpletum, & absolutum, rationi consentaneum videtur, vt prius quam sententiæ pronucietur, cõfici debito ordine expediantur, iuxta doctrinam Specular. tit. de sen. §. nunc videndum restat. hæc fortiss respiciens Emericus abiurationem vbiq; præmisit, inde sententiã pronuciavit.

Verum tamen Romæ Illustrissimus sacrosanctus, & generalis Inquisitionis Senatus cõvariū obseruat: prius n. profertur sententiæ, inde penitus abiurat. & prudentissima, & consultissima ratione fieri credendum: quoniam abiuratio inter pœnas, idēntibus imponendas solet numerari, neque ab hac cõsuetudine crederem recedendum. videto Campegium apud Zanchinum, c. 41. vers. circa ordinem vero.

Post dicitur sibi per Inquisitorē: ecce quod ex hic recitatis tu es nobis suspectus, &c. Non credo necessariū hoc Emerici documentum, nec vsus Inquisitionum hoc nunc obseruat, quod ego sciam: verum tamen cum hanc publicè ad administrationē rei fieri voluerint Inquisitores, honorificentius, et magnificentiùs videtur, vt decretum legi iubent, quo contineatur, talem iuridicè deprehensam in lectas hereses incidisse, aut habitum fuisse de illis vehementer suspectum, & velut hereticum, & impitentem iudicandum, nisi eas, & alias omnes detestetur hoc loco, hæc die, hæc hora: quo edicto publicato reus clara voce dicit se penitere, & paratum esse ad abiurandum. Campegius apud Zanchinum, capitu. 41. vers. circa ordinem vero, nihil damno, quisq; in his laudabilem sue Inquisitionis sequat. consue-

si fuerit innotuit si irreprehensibilis vult agere
 f. p. m. i. n. o. s. a. c. r. o. s. a. n. c. t. e. R. o. m. a. n. i. s. & genera-
 l. i. s. I. n. n. i. s. t. i. t. u. t. i. o. n. i. s. r. i. t. u. m. s. e. q. u. a. t. u. r.

Forma abiurandi hæresim, quando delatus
 est suspectus vehementer.] *Palebra sunt istę for-
 mę quas Emericus prescribit, sed si per tempus
 fuerit legito illam, quam Concilium Constantien-
 se prescripsit Hieronymo de Praga sessio. 19. alte-
 ram, quam fecit Berengarius, habes apud Gratianũ
 in c. ego Berengarius. de consecr. dist. 2. quã retulit
 Emericus par. 2. q. 6. vbi ego aliam eiusdem Berē-
 garij retuli: aliam abiurandi formulam refert Ioan-
 nes Tarrecrematas, lib. 4. de ecclesia. par. 2. c. 22. &
 aliam Alfonso Caslus lib. 1. c. vlt. de iusta hære-
 ticorum punitio. & Joannes Roias singulari, 1. &
 alij quas velut notas, & cuique obuias omittit. ex
 quibus quadam hereticis redeuntibus, quadam ve-
 vehementer suspectis competunt.*

Quod incidetis in futurum in hæresim abiu-
 ratam, &c.] *Idem sentiendum est etiam si non re-
 piciat aut relabatur in hæresim abiuratum, sed in
 aliam speciem hæresis. c. accusatus. §. cum vero. de
 heret. lib. 6. quoniam hodie de recepta sancti officij
 consuetudine omnis hæresis abiuratur, vt dixi sup.
 parte 2. super quest. 40. circa finem.*

Secundum est, quod conferat indulgentiam
 quadraginta, vel viginti dierum, &c.] *De his in-
 dulgentijs conferendis omnibus, qui actus fidei in-
 terfuerunt, plenissimè disserit Emericus in hac 3.
 par. q. 127. cum aliquot sequentibus. vbi, & nos et
 multa adiungemus.*

Atendum autem, quod suspecti de hæ-
 resi, &c. non debent perpetuo immurari.] *Opti-
 me iura hoc loco per Emericum adducta probare
 videntur hanc suam sententiam, de quo dicam ple-
 nè infra super decimo modo processum fidei termi-
 nandi extatque singularis de hac re doctrina in Cõ-
 cilio Biterrensi, c. 23. & 24. quam asseram præcita-
 to loco. interim videto Zanchinum tract. de hæres.
 c. 10. hoc vero Emerici documentum retulit, & se-
 cutus est Locatus in opere iudiciali verbo, suspicio.
 tit. 3. 1. vers. suspectus de heresi.*

Nec huiusmodi suspecti sunt crucibus consi-
 gnandi, &c.] *Hoc ipsum documentum, quod & ve-
 rum est, & observandum, refert, & sequitur Cam-
 pegius apud Zanchinum c. 20. vers. portet crucem,
 & Repertorium Inquisitorum verbo, crux. §. quali-
 ter redeuntis, & de his crucibus extat insignis locus
 in concilio Tarraconensi relato apud Emericũ sup.
 p. 2. & in Concilio Tholosano c. 9. & in concilio Biter-
 rensi c. 26. de quo differã plenè commentario sequenti
 vbi est proprius locus. interim videto Zanchinum
 tract. de heret. c. 20. & Repertoriũ Inquisitorũ ver-
 bo, crux, & verbo, penitentia. §. itẽ si quis publicè.*

*De sexto modo terminandi processum fi-
 dei in casu violenter suspecti.*

Sextus modus processum fidei finiendi, & ter-
 minandi est, quando delatus de hæretica pra-
 uitate processum meritis diligenter discussis, cum
 bono consilio in iure peritorum, reperitur suspe-

Actus de hæresi violenter, & hoc est quando dela-
 tus ipse non reperitur legimè deprehensus cõ-
 fessione propria, nec facti uideãtia, nec testium
 production legitima, sed tantum indicia non leuia
 solum, vel vehementia, sed fortissima, & violenta,
 quæ ipsum delatum reddunt merito suspectũ
 de hæresi violenter, propter quæ talis debet vñ
 spectus violenter de hæresi abiurare: Vtpote,
 propter aliquid, quod dixit, vel egit, vt quia susti-
 nuit excommunicationem per annum, vel plus
 in causa fidei. Qui enim sustinet excommunica-
 tionem per annum, vel plus; licet non in causa
 fidei, est suspectus leuiter de hæresi: quia hoc nõ
 caret scrupulo hæretica prauitatis. de pœnis ca.

B Grauem. Et si citatus responsurus de fide non
 compareret, sed renuit contumaciter comparere,
 propter quod excommunicatur; tunc fit suspec-
 ctus de hæresi vehementer: nam leuis suspicio
 transit in vehementem. Sed si sustinet illã ex-
 communicationem per annum animo pertinaci-
 tate fit suspectus de hæresi violenter, nam ve-
 hemens suspicio transit in violentam, cõtra quã
 non admittitur defensio; immo ex tunc talis est
 vt hæreticus condemnandus, quæ omnia prædi-
 cta patent per cap. Cum contumacia. & no. ibi-
 dem. de heret. lib. 6.

Circa istum talis practica est seruanda. Iste
 enim licet fortasse in re non sit hæreticus, vt po-
 te, quia non habet errorem in mente, nec de illo
 errore tenendo pertinaciam in voluntate: vt no.
 arg. supra allegato: Nihilominus est vt hæreti-
 cus condemnandus propter prædictam suspicio-
 nem violentam, contra quam non est probatio
 admittenda. Hæreticus autem taliter condem-
 natur, quod si nolit resiliere, & hæresim abiurare,
 & satisfactionem congruam exhibere, traditur
 brachio seculari animaduersione debita punien-
 dus, iuxta c. Ad abolendam. §. presentis. Si autem
 velit, & cõsentiat cum effectu, abiurat hæresim,
 & carceri perpetuo mancipatur, iuxta c. Excom-
 municamus. 2. de heret.

Pari forma ille, qui sic est suspectus de hæresi
 violenter, & est vt hæreticus iudicandus, si nolit
 resiliere, & ad gremium Ecclesie aduolare, nec
 hæresim abiurare, nec satisfactionem cõgruam
 ad arbitrium Episcopi, & Inquisitoris exhibere,
 traditur brachio seculari ultimo supplicio feri-
 dus. Si autem velit hæc facere, & cõsentiat cõ
 effectu, abiurabit, & sententialiter perpetuo car-
 ceri condemnabitur.

Modus autem disponendi ad abiurationem ta-
 lis erit.

*Forma disponendi ad hæresim abiuran-
 dam eum, qui est suspectus de
 hæresi violenter.*

Nam, vt dictum est in quarta, & quinto mo-
 dis præcedentibus processum fidei termi-
 nandi; tunc Episcopus, & Inquisitor concordabũt de
 aliqua die Dominica, vel festina, in qua fiat abiu-
 ratio antedicta. Quo facto facien- intimari per
 omnes

174
 Practica cir-
 ca violenter
 suspectos ser-
 uanda.

Violenter su-
 spectus si re-
 nuct abiura-
 re, traditur
 brachio secu-
 lari.